

Mira Simian (1920-1978) - 90 de ani de la naștere

Ioan Șt. Lazăr
antimivireanul@hotmail.com

Mira Simian – poetă, prozatoare, eseistă, pictoriță. A mai semnat și Mira Simian-Baciu sau Mira Baciu, fiind căsătorită, din 1945, cu poetul de avangardă și publicistul Ștefan Baciu. Trăind în exil, cei doi soți au fost și traducători și cadre universitare de prestigiu.

Cele mai multe mărturii privind viața Mirei Simian se află în romanul memorialistic *Mira* (București, 1998), scris de soțul ei, un roman „dublu autobiografic”, incluzând în bună măsură și propria biografie a autorului (de când a cunoscut-o pe cea care i-a fost apoi soție).

Mira Simian s-a născut la 16 mai 1920, în Râmnicu-Vâlcea, ca descendentă a unei ilustre familii de industriași și politicieni. Mediul în care ea s-a format a fost în același timp cultural și politic.

Tatăl său, Dinu Simian, era un fruntaș al Partidului Național Liberal, care a trecut, după o „disidență” față de I. Gh. Duca, la Partidul Național Țărănesc condus de Iuliu Maniu și Ion Mihalache; în casa lui se organizau reuniuni ale elitei culturale și politice. Dintre acestea, cele ale revistei *Gândirea*, în 1923, au fost evocate, în anii '50, în pagini suculente scrise de Pamfil Șeicaru și publicate în prima revistă literară română din exil în America Latină, *Înșir'țe mărgărite* (Rio de Janeiro). Ștefan Baciu evocă în mod pitoresc, după amintirile Mirei, câteva din personalitățile care veneau la Râmnicu-Vâlcea, în casa lui Dinu Simian: Alexandru Vaida-Voievod, Iuliu Maniu, Ștefan Cicio-Pop, Ion Mihalache (cu soția), Grigore Iunian, Ion Petrovici (cu soția), dintre oamenii politici, urmați de preotul-scriitor Petru Partenie, preotul Ion Marina – viitorul patriarh Justinian, scriitorii Nicolae Budurescu, Victor Ciocâlțeu. Gib I. Mihăescu, Radu Gyr, Ștefan Ion George. Mira Simian, de asemenea, a scris despre toți aceștia în volumul său *Cartea Râmnicului*, rămas neterminat, în manuscris.

Mama Mirei, Constanța Bejan, era fiica lui Iosif Paslowsky-Bejan, un polonez căsătorit în România, „farmacistul cu suflet de artist” (cf. Ștefan Baciu); farmacia lui – cea mai veche din Oltenia, situată în centrul Râmnicului, o numise „La Coroana Regală”; în această casă, „un muzeu în miniatură”, la etaj, s-a născut Mira. Mama ei, care cânta la pian, citea în original pe Rainer Maria Rilke și literatura franceză, i-a stimulat registrul cult al sensibilității artistice.

Trăind copilăria în micul său univers râmnician, care cuprindea farmacia, biserica domnească (Sfânta Parascheva), librăria (abonată la publicații pariziene), Piața de Jos, Grădina Publică Zăvoi, Mira și-a fixat în suflet locuri și oameni pe care i-a evocat apoi cu melancolie în *Cartea Râmnicului*, în volumul de proze scurte *Fata lui Temelie*, ca și în multe din versurile sale. Alte elemente ale universului natal – râul Olt, Episcopia, „toaca de la Cozia”, munții și, din nou, oamenii locului – apar ca adevărate leit-motive ale poeziei sale.

Deloc întâmplător, Mira Simian a dorit să studieze Literele la Sorbona (a și parcurs o dată, cu mama sa, drumul până acolo ca să se înscrie), dar din cauza războiului și pentru a nu-și îngrijora părinții, a urmat cursurile Facultății de Farmacie din București (promoția 1942), după care a lucrat ca farmacistă la Râmnic. În timpul studiilor, l-a cunoscut pe poetul și jurnalistul Ștefan Baciu (premiat de Societatea

Scriitorilor Români pentru debut în poezie, în 1933); cu el se va căsători la sfârșitul războiului și din acest moment viața lor se va împleti până la sfârșit.

Trimis ca atașat de presă la Legația Română de la Berna, în 1946, Ștefan Baci, adept al social-democrației românești (aripa Titel Petrescu), realizează curând incompatibilitatea cu puterea nouă din România, aservită stalinismului (care l-a obligat pe regele Mihai să abdice) și decide să demisioneze, preferând (împreună cu soția lui) să trăiască în exil, dar în lumea liberă.

După doi ani petrecuți în Elveția, unde Mira a lucrat ca farmacistă (la Zytglogge Apotheke din Berna), soții Baci au reușit să convingă Organizația Internațională a Refugiaților (Internațional Refugee Organization) de neimplicarea lor în misiuni secrete și astfel au obținut dreptul de azilanță în Brazilia, unde au sosit, la Rio de Janeiro, în 15 martie 1949 (după un dificil voiaj cu trenul în Europa și cu vaporul peste Oceanul Atlantic).

În România, la puțină vreme de când soții Baci au refuzat să se întoarcă în țară (în 1948), părinții Mirei au suferit detenție. Tatăl ei, pentru care depusese delațiune Mihai Roșianu, altădată oaspete în casa Simian, a murit torturat în închisoarea de la Sighet și a fost aruncat în groapa comună; mama ei, după eliberare, lipsită de toate drepturile, ajunsese într-o acută sărăcie. Aceste evenimente familiale (ca și dorul de acasă) vor marca sufletul Mirei cu o tristețe destrămantă. Poezia sa, îndeosebi, reprezintă suspinul neîncetat al unui „copil mare”, iremediabil frustrat. Mira nu a avut liniște până când nu a reușit să o aducă pe mama sa în Brazilia, cu ajutorul președintelui acestei țări, Juscelino Kubitschek, care a cerut-o de la autoritățile române, în 1962.

13 ani sub Crucea Sudului (1949-1962) au reprezentat pentru soții Baci nu doar dobândirea cetățeniei braziliene, ci și naturalizarea în viața culturală a Braziliei și a altor țări hispano-americane, prin colaborarea la reviste și reuniuni cultural-artistice, editarea de reviste (chiar și în limba română); i-a caracterizat de asemenea dorința de a lega și întreține legături de prietenie cu mari artiști și jurnaliști, mulți dintre ei membri ai corpului diplomatic din acea parte de lume: Carlos Lacerda, Cecilia Meirellis, Manuel Bandeira, Rafael Borraza Monterrosa, Juan Bosch, Charles Drummond de Andrade, Jorge Carrera Andrade ș.a. Însușindu-și cultura hispano-americană, soții Baci au făcut, în același timp, cunoscute valorile folclorului și ale literaturii române culte, îndeosebi acelea ale literaturii de avangardă.

Mira Simian, practicând la început activitatea farmaceutică, a reușit treptat să se emancipeze spre activități strict culturale și artistice. A predat limba și literatura franceză, însușindu-și totodată foarte bine limbile literare din această regiune: portugheza și spaniola; traducătoare din limba franceză la numeroase reuniuni internaționale, a făcut parte din echipa de traducători de la Camera Deputaților din Rio de Janeiro, ajungând să organizeze ea însăși multe conferințe internaționale, între care aceea a Pen-Clubului, în 1960. A avut postul de secretar executiv al *Congresului pentru Libertatea Culturii*—secțiunea Brazilia și a funcționat, împreună cu Ștefan Baci, în redacția publicației oficiale a acestuia, *Cadernos Brasileiros*. Tot împreună, soții Mira și Ștefan Baci au fost aleși drept colaboratori apropiați de către Rafael Barraza Monterrosa, ambasador al republicii El Salvador și fondator al Cercului cultural *Peña diplomática Ruy Barbosa*, care reunea „crema” oamenilor de litere și a artiștilor din țările hispano-americane; organizator al reuniunilor acestora a fost, de cele mai multe ori, Mira Simian.

Anul 1962 a fost pentru familia reunită, unul crucial. La recomandarea oamenilor de litere brazilieni, Ștefan Baci este numit profesor de literatură braziliană la

Universitatea din Washington – filiala Seattle. Nu se vor mai întoarce să locuiască în Brazilia, unde Ștefan Baciu era urmărit de către regimul lui Fidel Castro, pe care îl criticase. Vor rămâne pe pământ american. Din ținutul ploios al zonei Seattle, nesuportat de firea solară a Mirei, soții Baciu vor face frecvente călătoriile la prietenii americani și români din țările hispano-americane, contexte în care Mira va condensa în sufletul său noi impresii interferând cu acelea, de neuitat, românești. Astfel, cum scria Ștefan Baciu: *În câteva poeme și proze ale Mirei, Antiqua (Guatemala – n. n.) trăiește și, ciudat, farmecul ei este atât de aproape de acela al copilăriei de la Râmnicu-Vâlcea* (p. 248).

De la Seattle, unde Mira Simian a predat cursuri în specialitatea limbii spaniole, și unde au stat doi ani universitari, soții Baciu au plecat în Hawaii, la nou-fundata (în 1964) Universitate din Honolulu, care avea nevoie de profesori poligloți. Aici, integrată în viața universitară ca lector de limba spaniolă (1964-1977), apoi ca profesor de literatură franceză, precum și în multe activități extradidactice cu studenții săi proveniți din întreaga regiune a Pacificului, cărora le vorbea adesea despre țara ei natală, Mira Simian a cunoscut o nouă satisfacție a vieții sale. Ea a continuat, împreună cu Ștefan Baciu, să polarizeze elita creatoare din spațiul hispano-american, cel european și cel oriental în paginile revistei internaționale de poezie „Mele” (în hawaiiană: cântec, poezie), în paginile căreia semnează curent ilustrațiile grafice. Ca rezultat al afecțiunii pentru marele pictor muralist Jean Charlot, care locuia în Hawaii, Mira Simian a fondat *Société Paul Claudel au Pacifique* și a susținut cu tenacitate activitatea ei.

În sfârșit, Mira Simian s-a ocupat și de sine. A urmat cursuri de filologie la Facultatea de Litere și Științe Umane de la Universitatea din Strassbourg (1965-1970), studii finalizate cu teza de doctorat despre *Sentimentul morții în opera lui Eugène Ionesco* (1970).

Soarele puternic, briza oceanului, vegetația luxuriantă și umbroasă, eforturile excesive în relațiile culturale și unele tensiuni profesionale din ultimii ani i-au tulburat sufletul și corpul – de mai mult timp încercate prin semnele maladiei fatale care îi va răpi din viață o serie de mari prieteni din America Latină, ca și pe însăși mama ei (decedată în Hawaii, în 1971). Această maladie se va declanșa năprasnic și asupra ei și o răpune în numai șase luni.

În Hawaii, Mira Simian va decide să așeze între coperti de carte versurile „bolborosite” pe oriunde se dusesse și asupra cărora lucra fără încetare pentru a le face mai sugestive și mai muzicale. În 1966, publică la Paris, în limba română, volumul de versuri *Farmece* (care va cunoaște o nouă ediție, postum, în 1979, prin grija soțului ei) – o carte plină de dor pentru mirajul copilăriei, dor purtat pe meleaguri străine și intersectat deopotrivă cu impresii afine din lumea acestora. În 1973, din nou la Paris, dar de această dată în limba franceză, publică, cu prefața profesorului ei Jacques Borel și cu ilustrațiile prietenului Jacques Hérold, al doilea volum de versuri, intitulat *Houla, Macumba, Hora* - carte în care fuzionează trei universuri naturale și umane în care destinul a purtat-o pe autoare ca să trăiască: român, brazilian și hawaiian, fiecare dintre ele fiind reprezentate, în titlu, printr-un dans popular specific. Un alt ciclu de versuri, *Cântec de frunză*, i-a apărut în 1976, la San Francisco, fiind inclus, în 1979, în a doua ediție a *Farmecelor*.

Din aprilie până în noiembrie 1977, Mira Simian, care semnase în revistele hispano-americane numeroase cronici de artă plastică, și-a descoperit, irepresibil, cel de al doilea registru artistic de exprimare: pictura, de predilecție cea peisagistică. Imagini

ale unei inspirații directe, hawaiiene (casa, vegetația, erupția vulcanului Kilauea), dar, mai ales, de inspirație indirectă, prin intermediul amintirilor (de o precizie stupefiantă!) din Brazilia (îndeosebi Teresópolis) și din România (Râmnicu-Vâlcea, cu parcul Zăvoi, dealul Capela, podul peste Olt, casa bunicii, la vie, primăria la Sărbătoarea de 10 mai, mănăstirea Cozia), realizate în Hawaii, dar și în Grecia și Franța, i-au născut pasiunea excesivă de a transmite, prin desen și culoare, dragostea ei de viață și nostalgia ei nemăsurată.

Acest exces, asociate cu suferințele sufletului, i-au declanșat răul fără leac al cancerului, care va răpune – la 2 iulie 1978 – o ființă admirabilă: Mira Simian a lăsat prin testament ca *din vânzarea bunurilor ei să se facă o bursă destinată studenților din Universitate care urmau să studieze «influențe românești în literatura și cultura franceză»* (apud Ștefan Baciu).

Ca poetă, Mira Simian a lăsat, prin intermediul unei bogate juxtapuneri de imagini provenind din regiuni diverse ale lumii (România, Brazilia, Hawaii, Franța) o *atmosferă suprarealistă* (Jacques Borel), compensând în plan poetic uzura cuvintelor cotidiene; ea probează dorința obsesivă de a articula visul său recuperator (o a doua emigrație!) printr-un „mélange” de amintiri și imagini noi, de bucurii (simple și totale) de a le numi și, astfel, de a și le reapropia. Aceasta a fost propria sa modalitate de a transcende *experiența traumatizantă de a se detașa pentru totdeauna de țara natală, angoasa de a și pierde paradisul* (Matei Călinescu).

De o aceeași factură, dar cu alte mijloace specifice, poate fi definită și pictura Mirei Simian, care cunoaște, într-un mod particular, corespondența cu poemele din „Farmece”, printr-o dublă semantică: pe de o parte, euforică (eclatând insulele de fericire de pe traseul destinului), iar, de altă parte, maladivă (prin tușele dure ale unui rău sufletesc, ce-i va deveni, în curând, și trupesc).

Prozele scurte ale Mirei Simian, preponderent memorialistice, implică, în derularea lor epică, un ritm mai lent, în aparență calm, cu inerenta bucurie a evocării, dar și cu suspinul provocat de ravagiile destinului uman, în nefastul context istoric trăit.

În ansamblu, poetica Mirei Simian este una a frustrării și a entropiei individului, luptând în exil pentru a-și trăi existența într-un echilibru mereu clătinat de melancolica tensiune de a transforma departele (natal) în aproapele (diasporic) și invers.

În plan eseistic, Mira Simian s-a ilustrat ca o ferventă promotoare a recunoașterii operei lui Urmuz, precursor al avangardei și al teatrului absurd, ca o subtilă exploratoare a operei lui Eugène Ionesco, de la debutul său românesc până la primele capodopere dramaturgice, ca o cercetătoare originală a literaturii franceze, de la Charles d’Orleans și Pierre Ronsard (văzuți ca poeți de avangardă!), până la marele poet creștin Paul Claudel.

Numărul din 1979 al revistei „Mele” este dedicat în întregime Mirei Simian, cuprinzând peste 75 de opinii ale unor personalități din lumea hispano-americană ori europeană, care au cunoscut-o și apreciat-o nu numai ca om, ci și ca un creator original. Reținem pentru caracterul ei estetic obiectiv, opinia lui N. Carandino, care, ținând seama de timpul relativ târziu când Mira Simian s-a decis pentru exercițiul artistic, remarcă faptul că *nimic din ce a scris și publicat, oricât de valoros ar fi, nu o reprezintă efectiv; posibilitățile ei, mult mai mari, lăsaus loc liber celor mai neașteptate surprize și celor mai depline întregiri. Dar oricât ar fi trăit, Mira Simian ar fi rămas, desigur, o promisiune. Fiindcă toate realizările ei erau trepte . . .*

Mira Simian nu a beneficiat în țara sa de o cercetare biobibliografică mai consistentă până în prezent. Articolele și lucrările grafice publicate în presa hispano-americană, în revistele diasporei românești, ca și în revista hawaiiană „Mele” vor forma, sperăm, obiectul de interes al vreunui tânăr care-și va propune mai mult decât am putut reliefa noi în paginile de față.

Summary

The author presents the life and work of writer and painter Mira Simian (-Baciu) (b. 1920, in Ramnicu Valcea, Romania – d. 1978 in Honolulu, Hawaii), a personality of the Romanian diaspora, and he uses, especially, the information from the memorialistic novel *Mira* (Bucharest, 1998) written by her husband, writer Stefan Baciu. She is rather unknown to the Romanian public (and not only!).

First, the author evokes the life of Mira Simian in Romania (1920 – 1946), summarizing the childhood in her parents house – Dinu Simian (an industrialist and top politician, killed later by the communist detention) and Constanta Bejan, daughter of a Polish pharmacist; then, the teenage studies at the Faculty of Pharmacy from Bucharest, where she also met her future husband. The second stage is the one of the life in diaspora: two years at the Romanian Embassy in Bern (Switzerland), the exile in Brazil (1949-1962) and USA, at the universities of Seattle (1962-1964) and Honolulu (1964-1978), teaching Spanish and French, at the last one. Mira Simian exhibited as an excellent manager of international cultural meetings, in Brazil and Hawaii, collaborating (with verses, graphics and plastic reviews) to the international literary-artistic magazines. Her philological studies at the University of Strassburg (1965-1970) finalized with a doctorate thesis on the work of Eugène Ionesco.

As a poet, Mira Simian is the author of two volumes of verses: *Charms*, 1966, in Romanian language (with a posthumous edition, in 1979, prefaced by Matei Calinescu) and *Houla Macumba Hora*, 1973, Paris, in French language, prefaced by Jacques Borel; she realised in verses a *supernatural atmosphere* (Jacques Borel), through a „mélange” of pictures from her native country, but also from the countries of exile, with crossroads of a interplanetary horizon, alien, however; the same traumatic and nostalgic experience express her short pieces of prose compiled in the volume *The Daughter of Temelie*, as well as in her last years paintings. As an essay writer, Mira Simian promoted the work of Romanians Urmuz, as the „prophet” of the avantgarde, and Eugène Ionesco, a „classic” of the literature of absurd, as well as the work of French poets Charles D'Orleans and Pierre Ronsard, seen as „avantgarde poets”, but also of the great Christian poet Paul Claudel. As much as she managed to manifeste on the artistic plan, „all her successes were steps” (N. Carandino) towards a fulfillment that she did not achieve due to a severe illness. 75 authors, writers, plastic artists, journalists have celebrated her in the 1979 edition of the international magazine of poetry „Mele” (Hawaii), which was dedicated to Mira Simian.

(Rezumat tradus de Camelia Șuiu)

Bibliografie selectivă

I. Volume proprii

1. *Farmece*, Paris, Fundația Regală Universitară „Carol I”, 1966, 40 p.; *ibidem*, a doua ediție, cu prefață de Matei Călinescu. Honolulu: *MELE*, 1979, 55 p., cu ilustrații de Jean Charlot, Jacques Hérold, Ștefan Eleutheriades, Ștefan Munteanu, Juan Ortega Leytón.

2. *Le sentiment de la mort dans l'œuvre d'Eugène Ionesco/Sentimentul morții în opera lui Eugène Ionesco*. Faculté de Lettres et de Sciences Humaines de l'Université de Strassbourg, 1970 (Teză de doctorat); *ibidem*, în: *Acta Philologica*, revista Societății Academice Române, vol. V, Roma, Italia (Congresul al X-lea, cu tema *Romanitate, Hispanitate, Românită*).

3. *Houla, Macumba, Hora – versuri*, prefață de Jacques Borel, ilustrații de Jacques Hérold. Paris, Ed. *Saint-Germain de Pres*, 1973, 88 p.

4. *Fata lui Temelie*, schițe, Paris, Ed. *Urmuz*, 1974, ilustrații de Ludwig Zeller, 33 p.

5. *Cântec din frunză*. San Francisco, 1976.

II. Opere în manuscris:

1. *Povestea / Cartea Râmnicului*, roman.

III. Studii și articole:

a) despre Eugène Ionesco:

1. *La naissance des obsessions fondamentales d'Eugène Ionesco/ Nașterea obsesiilor fundamentale ale lui Eugène Ionesco*, în: *Proceedings of the Pacific Northwest Conference in Foreign Languages*, XXII, 1971; Annual Meeting, Oregon State University Press, vol.XXII. Oregon, U.S.A., p.1-11.

2. *Il y a quarante ans Eugène Ionesco débutait comme poète/Sunt patruzeci de ani de când Eugène Ionesco debuta ca poet*, în: *Proceedings of the Pacific Northwest Conference in Foreign Languages*, XXIII, 1972; Annual Meeting, Oregon State University Press, vol.XXIII. Oregon, U.S.A., p.145-149; *idem*, *Acum 40 de ani Eugen Ionescu debuta ca poet* – Mira Simian despre debutul lui Eugen Ionescu, în: *Forum V*, revistă de cultură. Râmnicu-Vâlcea, România, nr. 3-4(12-13), trim. III-IV/2009, p. 1-3.

3. *Eugen Ionescu și întâlnirea cu moartea*, dans: *Destin*, Madrid, Spain, 1972, nr. 24-25, p.185-193.

4. *Ionesco et le Paradis perdu/ Ionesco și paradisul pierdut*, în: *Conjonction*, Port-au-Prince, Haiti, May,1972, nr. 116, p. 6.

5. *Eugène Ionesco, écrivain de l'absurde à l'Académie Française/Eugène Ionesco, scriitor al absurdului, la Academia Franceză*, în: *Conjonction*, Port-au-Prince, Haiti, July,1972, nr. 118, p. 84-88.

6. *Eugène Ionesco à la guête de l'authenticité/ Eugène Ionesco la ora autenticității*, în: *Présence Francophone*, Quebec, no. 6, Spring, 1973, p. 44-54.

7. *The Romanian Debut of Eugène Ionesco/Debutul românesc al lui Eugène Ionesco*, în: The Institute of International Studies of the Office of Education. Department of Slavic and European Languages and Literature, University of Washington, Seattle, May, 1975, p. 1-17.

b) despre Paul Claudel:

1. *Paul Claudel à Honolulu*, în: Bulletin de la Société Paul Claudel, Paris, France, 1972, no. 50, p.13-14.
2. *Paul Claudel en Hawaii*, în: Rencontres Internationales Claudeliennes, Branques, France, 1972, July, p.1-5.
3. *Paul Claudel et la Macumba*, în: Bulletin de la Société Paul Claudel, Paris, France, 4-ème trimestre, 1973, no. 52, p. 20.
4. *Documents inédits Paul Claudel - Jean Charlot concernant l'Apocalypse / Documente inedite Paul Claudel-Jean Charlot privitoare la Apocalipsă*, în: *Paul Claudel in Pacific*, Honolulu, Hawaii, May, 1975, no. 1, p. 40-51.

c) despre Urmuz:

1. *Actualitatea lui Urmuz*, în: *România*, New York, october, 1968, p. 4.
2. *More on Urmuz/Încă ceva despre Urmuz*, în: *Adam*, London, Spring 1968, no.10/6, p. 2.
3. *La prophétie urmuzienne/Profeția urmuziană*, în: *Mele*, Honolulu, Hawaii, November 1970, no.15, p. 4.
4. *Le Mythe et la Prophétie d'Urmuz/Mitul și profeția lui Urmuz*, în: *Gradiva*, Brussels, Belgium, 1972, no. 3, p. 12-15.
5. *Urmuz, il Propheta/Urmuz, profetul*, în: *Quinta Parete*, Milano, Italy, 1972, no. 4, p. 5-10.

d) despre alte subiecte:

1. *Jacques Borel, L'Adoration*, în: *Hawaii Language Teacher*, Hawaii, Vol. 8, no.4, December 1966.
2. *La lumière, le mouvement et la musique, éléments de l'unité dans la poésie de Ronsard / Lumina, mișcarea și muzica, elemente de unitate în poezia lui Ronsard*, în: *Acta Philologica*, Roma, Italy, 1967, 20 p.
3. *Proust en Amérique Latine*, în: *Bulletin de Rencontres Proustienne de l'été 1971*, Institut Collégial Européen, p. 8-9.
4. *Report of the Grant from the American Philosophical Society / Raportul de finanțare la Societatea Americană de Filosofie*, în: *Year-Book of the American Philosophical Society*, 1974, p. 563.

Referințe bibliografice selective:

A. În volume:

1. George Alexe, *Diorame și eseuri. Teologice și literare*. Washington, DC, Moonfall Press, 1966.
2. Valeriu Anania, *De dincolo de ape. Pagini de jurnal și alte*, Cluj-Napoca: Dacia, 2000, p. 65-66.
3. Bartolomeu Valeriu Anania, *Icoana patriei vâlcene*, prefață de Ioan St. Lazăr. Râmnicu-Vâlcea: Almarom, 2002, p. 16-17 (Biblioteca programului cultural „Vâlcea în spațiul spiritual național”).
4. Valeriu Anania, *Memorii*, Iași: Polirom, 2008, p.453-454, 456, 457, 461, 463-464, 466-471, 473, 475-476, 483, 485, 487, 489, 491-494, 496-497, 500-509, 511-512, 517-518, 521, 525-527, 530-538, 540, 542, 544-549, 551-553.

5. George Anca, *Zăpezi hawaiiene*, în: *Ibsenienii*, VI, București: Oscar Print, 2006, p.136, 142-144, 147, 149-150, 157, 161-162.
6. Ștefan Baci, *Mira* (roman memorialistic), București: Albatros, 1998, 416 p.
7. Ștefan Baci, *Radiografia cuvântului dor. Antologie poetică*, Brașov: Aldis, 1998, p. 8.
8. IPS Arhiepiscop și Mitropolit Bartolomeu, *Dascălul-magnet*, în vol. *Omagiu părintelui prof. univ. dr. Ioan I. Ică*. Cluj-Napoca: Renașterea, 2007, p. 21.
9. Liliana Corobca, *Introducere în poezia exilului*, în vol. *Poezia românească din exil*, antologie, prefață și note de Liliana Corobca. București, 2006, p. 17 (Institutul Cultural Român).
10. Florin Manolescu, *Enciclopedia exilului literar românesc. 1945-1985. Scriitori, reviste, ilustrații, organizații*, București: Compania, 2003, p. 32, 55.
11. Sorin Oane, *Istoria județului Vâlcea. 1948-1965. Studiu de caz*. Râmnicu-Vâlcea: Conphys, 2007, p. 145, 146, 164.
12. ***** *Poezia românească din exil. Antologie*, prefață și note de Liliana Corobea, București, Institutul Cultural Român, 2006, p.17, 21, 23, 116-117, 323-336, 402.
13. Petre Petria, Cristina Tănăsioiu, *Vâlcea - oameni de știință, cultură și artă. Dicționar, vol. II*, Râmnicu-Vâlcea: Conphys, 1998, p. 357-358.
14. Marian Popa, *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, București: Semne, 2009; vol. I, p. 691, 693, 1095, 1096; vol. II, p. 186, **441**.
15. Aurel Sasu, *Dicționarul scriitorilor români din Statele Unite și Canada*, București: Albatros, 2001, p. 65, 69, 255, 275, 312, 432, 451, 487, 490, 599, 607, 623, 624.
16. Ion Soare, Aneta Bardașu, *Lumina cărții la Râmnic*, Râmnicu-Vâlcea: Conphys, 2001, p. 64.
17. Ion Soare, Petre Petria, *Personalități vâlcene*, în vol. *Enciclopedia județului Vâlcea*, vol. I. Râmnicu-Vâlcea: Fortuna, 2010, p. 857-858, 1055.

B. În publicații periodice:

1. Raymond Chasle, *Mira Simian*, în: *L'Étoile et la Clef*, Bruxelles, nr. 8 et 9, 1978, no. 48-49.
2. Cristina Gabăr, *Scene din copilăria Mirei Simian*, în: *Forum V*, revistă de cultură, Râmnicu Vâlcea, IV, no. 1 (14), 2010, p. 4-5; *Idem*, *Scene din copilăria Mirei Simian*, II. Aspecte din Râmnicul de altădată, în: *Forum V*, Râmnicu-Vâlcea, IV, nr. 2 (15), 2010, p. 4-5.
3. N. A. Gheorghiu, *Cronica poeziei (Mira Simian, Farmece)*, în: *Ființa românească*, Paris no. 6, 1967, p. 29-32.
4. Aron Grămadă, *Mira Simian, Farmece*, în: *Drum*, Ciudad de México, no. 3-4, iulie-decembrie 1979, p. 33.
5. Al. Ionescu-Lungu, *Mira Simian (1920-1978)*, în: *Cuvântul românesc*, Madrid no.31, nov. 1978, p. 9.
6. Ioan St. Lazăr, *Mira Simian - ființa dorului*, documentar, în: *Forum V*, Râmnicu-Vâlcea, I, nr.1, 2007, p. 4-5.

7. Monica Lovinescu, *La moartea Mirei Simian-Baciu*, în: *Limite*, Paris, no. 28-29, dec. 1979, p. 15.

8. * * * *MELE, International Poetry Letter / Revistă Internațională de Poezie*, Hawaii, XIV, nr. 44, martie 1979 – omagiu Mirei Simian, dedicat de *75 de poeți, artiști, traducători și scriitori din douăzeci de țări*: Carlos Lacerda, marele și statornicul prieten brazilian al soților Baciu, Drummond de Andrade, Elvira Lordello Castello Branco, „sora” de Mira (Brésil), Nicolas Guillen și Mattias Montes (Cuba), Jacques Borel, profesorul Mirei la Strassbourg, autorul introducerii la volumul *Houla, Macumba, Hora*, Paul Vernois, directorul tezei de doctorat a Mirei, Jacques Hérold (France), Carlos Merida (Guatemala), Renate Ozores (Panama), Josefina Plá (Paraguay), Jean Charlot, Dorothy B. Aspinwall (Hawaii) etc., alături de românii: Eugène Ionesco, E.M. Cioran, Ionel Jianu, Gabriel Bălănescu (la Vâlcea), Barbu Brezianu, N. Carandino, George Ciorănescu, Vintilă Horia, Alexandru Lungu, Pericle Martinescu, Gaby Michăilescu, Mihai Niculescu, Sașa Pană, Horia Stamatu, Sanda Stolojan și alții.

9. *** *Micron*, foaie de literatură și artă. Redactor Ștefan Munteanu, an 3, 1978, nr. 16 – număr dedicat Mirei Simian.

10. Virgil Nemoianu, *Ștefan Baciu, Poemele poetului singur, Praful de pe tobă, Mira*, în: *Southeastern Europe*, 1984, p. 251-252.

11. Dana Păun, *Medalion Mira Simian*, în: Forum V. Râmnicu-Vâlcea, IV, nr. 2 (15), 2010, p. 5.

12. Horia Stamatu, *Două personalități literare românești (Ștefan Baciu și Mira Simian)*, în: *Revista Scriitorilor Români*, Roma, München, no. 17, p.156-161.

13. Horia Stamatu, *Poezia românească de dincolo de mări*, în: *Destin*, Madrid, 1968, p.141-143.

*) Mira Simian nu a beneficiat, cu atât mai puțin în țara sa, de o cercetare bibliografică completă ; articolele publicate în presa culturală hispano-americană, în revistele diasporei românești ca și în revista hawaiiană MELE, nu sunt prezente aici.

Sub genericul „Ar fi împlinit 90 de ani”, la Muzeul Județean de Artă „Casa Simian”, s-a desfășurat, în mai 2010, medalionul literar dedicat Mirei Simian, personalitate a exilului românesc, măcinată de dorul locurilor natale, pe care n-a mai apucat să le revadă. Medalionul s-a desfășurat în cadrul *Zilelor Râmnicului – 2010*, având ca inițiator și moderator pe prof. dr. Ioan St. Lazăr, cu concursul scriitorilor Doru Moțoc, Felix Sima, Ion Soare, al actorilor Lidia Stratulat și Cristian Alexandrescu de la Teatrul de Stat „Anton Pann”, al profesorilor Gelu Stratulat (ilustrația muzicală a versurilor prezentate), Cristina Gabăr, Roxana Mărcăcine-Duță și Dana Păun – care au citit din creația în limba română și în limba franceză a autoarei, precum și opinii ale criticilor literari despre aceasta; bibliotecarii Alina Nicola și Felix Sima au prezentat în PowerPoint filme despre Mira Simian și Casa Simian; o expoziție de carte și publicații de și despre Mira Simian a întregit complexul informațional și educațional al manifestării (**I. RAZEȘ**).

Vezi și ilustrații Mira Simian în paginile următoare:

- Mira 1: Mira (grafică) de Jean Charlot
- Mira 2: Mira (grafică) de Marcel Iancu
- Mira 3: Casa Bejan, în care s-a născut la 16 mai 1920

MIRA 1

MIRA 2

MIRA 3